

Naročite se na DELO

List izhaja dvakrat na mesec.

Prihodnja številka bo izšla v petek,
27. marca.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO in uprava: 34131 Trst,
Ul. Capitolina 3 - Telefon 744046, 744047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica, Ulica Locchi, 2
Telefon 24-36

NAROČNINA: Letna 1000 ., polletna 550
lir. Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

Obnovljena izdaja - Leto XXII. - Štev. 3 (749)

TRST - 13. marca 1970

Posamezna številka 50 lir

Petnajsednevnik Specis. in abb.
Quindicinale post. Gruppo II

Pomen posvetovanja slovenskih komunistov

Deželno posvetovanje slovenskih komunistov je dogodek, čigar pomen, presega ožje meje naše dežele. Gre za pobudo stranke, ki ima za seboj večino Slovencev naše dežele in ki od svojega nastanka dalje vztrajno in dosledno deluje za stvar enakopravnosti in svobodnega razvoja slovenske manjšine. Gre za pobudo stranke, ki je povsod prisotna z enakimi smernicami boja, osnovanimi na načelu, po katerem so problemi in cilji slovenske manjšine sestavni del splošnega boja za demokracijo in družbeni razvoj.

Deželno posvetovanje bo še enkrat podčrtalo znano načelno stališče, na katero je vezana vsa KPI. Toda pomen posvetovanja ni samo v tem. Mi komunisti ne potrebujemo »preverjanja«, zakaj naše obveze v parlamentu, v deželnem svetu, v občinah in v pokrajinskih svetih, zlasti pa tam, kjer človek živi, dela ali se uči, so vsem znana in vsakodnevna stvarnost.

Slovenski komunisti, izvoljeni v razne organizme se ne bodo sestali z namenom, da bi delali bilanco svoje dejavnosti, ki je vsekakor velika. Na posvetovanju se ne bodo hvalili s tem, kar so naredili, četudi so upravičeno ponosni na to, kar predstavljajo. Govorili bodo o tem, kaj je treba še storiti, postavljali bodo cilje za današnji in za jutrišnji dan. Zato bo to posvetovanje delovno posvetovanje, bo torej posvetovanje o boju. Na njem bodo proučili tudi položaj, v katerem se nahaja in dela slovenska manjšina v Furlaniji - Julijski krajini.

Posvetovanje se bo vršilo v zelo resnem in zapletenem političnem položaju. V trenutku, ko pišemo te vrstice, je najbolj huda vladna kriza prešla v skrajno resen položaj. Delavsko gibanje, gibanje ljudskih množic, je napredovalo in je premaknilo položaj italijanske levice. To gibanje odločno zahteva temeljito reformo italijanske družbe. V vrstah krščanske demokracije in v socialdemokraciji pa so skupine, ki zahtevajo usmeritev na desno, in vrnitev k formulam neuspele politike. Od tu izhaja huda politična in socialna kriza.

Reakcionarni poskusi morajo propasti! To je v interesu ljudskih množic. Pridobitve delavskih bojev je treba ponesti naprej ter jih zaščititi. Vlada se bo kvalificirala ob teh vprašanjih, ne pa v besedah ali formulah. To velja tudi za specifične probleme Slovencev v Italiji!

V zadnjem času smo pričali mnogim zagotovilo dobre volje. Pozitivne izjave prihajajo iz političnih krogov, ki so na oblasti v državi in v deželi. Tudi šovinistični krajevni tisk je spoznal, da protislovenski nacionalizem ne privede nikamor, da ni v skladu s časom in sodobnim svetom, ter da je obsojen na tak konec, kot ga dobivajo razni apeli, ki jih objavlja »Lega nazionale«.

Ozračje, kot pravijo, se je spremenilo. Toda, da se je spremenilo, so bili potrebni dolgi in odločni boji. Novo ozračje je rezultat tudi nešteti bojov, v katerih so komunisti aktivno sodelovali; je sad nešteti bojov za preobraz-

bo družbe, za dokončno izbrisanje nedopustne preteklosti, ter dokončno odpravo najrazličnejših diskriminacij.

Potrebno je preiti iz tega ozračja, od besed k dejanjem, h konkretnim ukrepom, k uresničevanju. Za uresničitev vsega tega se je treba še naprej odločno boriti. Pokazati je treba tudi odgovornosti (začenši pri odgovornosti leve sredine), nakazati konkretne predloge, usmeriti enotne boje.

Prav zato je bilo sklicano deželno posvetovanje.

V trenutku, ko se drugi, ki delujejo na slovenskem področju, udeležujejo Krščanski demokraciji in levi sredini — ter ju skušajo tudi reševati, čeravno nista rešili slovenskih problemov — mi poudarjamo zahtevo po novi politiki, po novi usmeritvi, ki je nujna za dejansko rešitev perečih problemov, katerih je mnogo in so bistvenega pomena.

Zato je pot, ki jo še enkrat nakazujemo, pot enotnosti Slovencev, enotnosti z delavskimi in demokratičnimi italijanskimi silami, kajti brez te enotnosti in brez boja bi besede ostale besede, kar pa Slovenci niso pripravljeno sprejeti.

V soboto, 21. marca, ob 15.30 bo v veliki dvorani federacije KPI v Gorici (Ulica Locchi 2)

Deželno posvetovanje izvoljenih slovenskih komunistov

Uvodno poročilo bo podal

Dušan Lovriha

deželni svetovalec in župan v Delini.

Govoril bo o položaju Slovencev v deželi Furlaniji-Julijski krajini in o akcijah komunistov za svobodni razvoj Slovencev.

Predsedoval bo poslanec

Albin Škerk

Posvetovanja se bodo udeležili župani, občinski in pokrajinski svetovalci in voditelji množičnih organizacij - člani KPI.

Deželni komite

Škodljive posledice vojaških služnosti

Z deželnega zborovanja v Doberdolu

Preteklo soboto je bilo v Doberdolu deželno zborovanje, na katerem so razpravljali o vprašanih vojaških služnosti in o vprašanju jedrskega pospeševalnika, ki naj bi ga v doglednem času zgradili na kraški planoti.

Zborovanje je sklicala doberdolska občinska uprava v sodelovanju z Zvezo občin in krajevnih ustanov naše dežele. Zborovanja so se udeležili župani mnogih občin, ki so prizadete zaradi vojaških služnosti, parlamentarci, deželni in pokrajinski svetovalci iz goriške, tržaške in videmske pokrajine.

Doberdolski župan Andrej Jarc, ki je pozdravil zborovalce in je govoril v slovenskem in italijanskem jeziku, je med drugim poudaril, da je bilo sklicano to zborovanje v doberdolski občini zato, ker je ena najbolj prizadetih od vojaških služnosti in je neposredno zainteresirana glede gradnje jedrskega pospeševalnika (protosinhrotrona). Poudaril je dalje, da je najbolj pereče

vprašanje prav vprašanje vojaških služnosti, ki ogrožajo gospodarski napredek, saj doberdolski občani ne morejo obdelovati svoje zemlje, graditi domov in turističnih objektov ter izboljšati svoj življenjski standard na domači grudi.

Torej, je dejal župan Jarc, nevarnost za obstoj Slovencev ne izhaja samo iz morebitne gradnje jedrskega pospeševalnika. Vsem nam je pri srcu obstoj Slovencev na tej zemlji, toda mnogi pozabljajo na to, kaj bo s Slovenci, če ne bo zgrajen jedrski pospeševalnik in če bodo vojaške služnosti še naprej bremenile našo deželo.

Glavno poročilo na zborovanju v Doberdolu je imel poslanec Mario Lizzero. Prikazal je kako težke so posledice vojaških služnosti tako za državo, kot za deželo in za obmejne občine, v katerih danes ni izgledov za razvoj.

Lizzero je govoril tudi o nesmiselnosti omejitev, ki jih postavlja zakon o vojaških služnostih. Ta nesmisel je toliko večji, ko je vendar meja s sosedi znana kot odprta meja, ko so meddržavni odnosi dobri in ko so vendar sosedne države nevtralne ter ne ogrožajo nikogar.

Poslanec Lizzero je govoril tudi o ciljih, ki stoje pred nami. Zahtevati moramo, je dejal, ukinitve vseh odvečnih vojaških služnosti; zahtevati reformo zadevnih zakonov predvsem pa spremembo zunanje politike vlade.

V razpravi, ki je sledila uvodnemu govoru, je sodelovalo več uglednih predstavnikov raznih strank, na koncu pa je bila odobrena resolucija, ki v glavnem vsebuje predloge poslanca Lizzera in drugih sogovornikov. Med drugim resolucija poziva deželno upravo, naj se konkretnije zavzame za omejitev vojaških služnosti in za zgraditev protosinhrotrona, ki bi služil v miroljubne namene.

Kongres PSI v Trstu

Preteklo soboto in nedeljo je bil v Trstu izredni kongres federacije PSI. Kot je znano je izredni kongres zahtevala večina članstva. Ze predkongresne skupščine sekcij so pokazale, da nobena strankina struja nima absolutne večine. Na predkongresnih skupščinah je prejela največ glasov (37%) struja »nova večina«, v kateri je tudi večina slovenskih članov stranke Leva struja je prejela 30,37% glasov. Na Kongresu se je razdvojenost stranke še bolj povečala. V novem pokrajinskem vodstvu nima nobena struja zadostne večine. »Nova večina« ima 12 članov, struja »za novo PSI v Trstu« 9 članov, »levica« 5 članov in »avtonomisti« 5 članov. Vprašanje zase je, kako bo sestavljen izvršni odbor. Značilno je, da so se slovenski voditelji opredelili za strujo, ki zagovarja politiko leve sredine.

Ni slučaj, da večina Slovencev zaupa komunistični partiji

Iz govora, ki ga je imel tovariš Cuffaro v tržaškem občinskem svetu

V naši predzadnji številki smo objavili izvešček govora občinske svetovalke Jelke Gerbčeve o letošnjem občinskem proračunu, v katerem je ožigosala upravo in stranke leve sredine, da ne uresničujejo svojih obljub o rešitvi vprašanj v korist slovenske manjšine, ter nakazala število problemov, ki jih je treba v tem pogledu nujno rešiti.

Njene ugotovitve so »hudo« prizadele zlasti predstavnika Slovenske skupnosti dr. Dolharja (kar pomeni, da so bile točne in resnične). V odgovoru je dr. Dolhar izrekel hudo žalitev na račun naše svetovalke, kar je povzročilo opravičeno ogorčenje vseh komunističnih svetovalcev. Ko pa smo vzeli v roke »Katoliški glas« od 5. t.m. smo zaman iskali Dolharjev žaljivi odstavek. Naši smo skoraj samo tisti del govora svetovalca SS, v katerem (kot piše »KG«) je dr. Dolhar »polemiziral« nato s komunisti, ki so očitali Slovenski skupnosti, da nima svojega programa». In dalje: »Na te brezplodne in druge neresnične in nazadnjaške očitke — pravi KG — je dr. Dolhar vprašal komuniste, kaj so napravili z glasovi, ki so jim jih zaupali slovenski volivci in da si mora PCI prevzeti odgovornost, ker hrani v hladilniku glasove mnogih slovenskih volivcev, ker je pač v večni opoziciji«.

Na žalost moramo ugotoviti, da je dr. Dolhar zelo malo duhovit. O komunističnih »glasovih v hla-

dilniku« — slovenskih in italijanskih — so svoj čas govorili tudi njegovi zavezniki, in prav tedaj so komunisti v Italiji povečali število glasov za več kot en milijon, pri nas pa vedno več Slovencev glasuje za KPI. Dr. Dolhar je izobražen in učen človek. Zato se nam zdi čudno, da mu do sedaj še ni prišlo na misel (ali pa noče verjeti samemu sebi), zakaj večina Slovencev na Tržaškem zaupa komunistični partiji. No, tega za sedaj mu ne bomo povedali, naj sam ugane, tako se bo morda vsaj začel bolj resno ukvarjati s politiko in bo končno »sam« spoznal resnico.

Ker pa smo že omenili KG, naj še povemo, da je ta katoliški in krščanski tednik »pozabil« vsaj omeniti, kaj je dr. Dolhar odgovoril liberalcu Zimolu. O tem Primorski dnevnik med drugim takole poroča: »Predvsem je odgovoril na pripombo liberalca Zimola, ki je izrazil svoje začudenje, da stranke levega centra vedno bolj tesno sodelujejo s Slovensko skupnostjo in sprejemajo njenega predstavnika v občinski odbor, ker Slovenska skupnost ne spada med levico in ker so znane njene konservativne komponente. Dolhar je zavrnil etiketo konservativca zase in za Slovensko skupnost. Dejal je, da kot v drugih strankah obstaja levo in desno krilo, da pa je vmes tudi kakšen konservativec. Glede njene konservativne preteklosti, je pripomnil, da je ne more zani-

kati, toda vsaka stranka se razvija in tako, je dejal Dolhar, se tudi Slovenska skupnost razvija v naprednem smislu. Potrdilo temu naj bi bilo dejstvo, da so med njenimi člani tudi ljudje, ki so sodelovali v slovenskem odporniškem gibanju...«

Zakaj Katoliški glas ni objavil tega odstavka?

Na ta vprašanja je odgovoril naš svetovalec Cuffaro takoj po Dolharjevem posegu, še preden je KG o tem pisal, ko je svetovalcu SS dejal: »Kadar se zavrača obtožba konservativizma, je treba po drugi strani točno pojasniti svojo opredeljenost in kaj se hoče doseči. In to ne samo glede zahtev, ki bi jih mi lahko tudi ocenili, za katera smo vložili ves naš napor in plačali naš krvni davek, dr. Dolhar, krvni davek Italijanov in Slovencev, ki je omogočil, da so bili storjeni določeni koraki naprej. To novo ozračje gotovo ni omogočil vaš vstop v občinski odbor, marveč so ga omogočili Frausin, Kolarič, Curjel, omogočili so ga borci za svobodo, ki so postavili temelje za prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo, za odprto mejo, za pomiritev, za sodelovanje med obema narodoma«.

Zato, je nadaljeval Cuffaro, ni slučaj, da velika večina Slovencev zaupa komunistični partiji, da slovenski delavski razred, da slovenski delavci v veliki večini glasujejo za KPI. Mi dobro vemo,

(Nadaljevanje na 4 strani)

Za proračun občine Devin-Nabrežina je glasovalo samo 10 svetovalcev

Občinska uprava bi morala odstopiti!

V torek 27. februarja je bila seja občinskega sveta v Nabrežini. Sprejet je bil (z nezadostno večino!) občinski proračun za tekoče leto, ki predvideva vsega skupaj 380.856.603 lir dohodkov in enako vsoto izdatkov. Proračun predvideva kar 82 milijonov lir primanjkljaja.

Se pred razpravo o proračunu so nekateri svetovalci postavili županu, odnosno upravnemu odboru, razna vprašanja in predloge. Odbornik Corberi (DC) je predlagal naj bi razdelili znesek dodeljen za prizadete po lanskem neurju med vse oškodovance in ne samo med najpotrebnejše, kot je določila dežela. Svetovalec Slavec se je pritožil proti velikim omejitvam, ki jih določa občinski regulacijski načrt, kar oškoduje lastnike zemljišč kjer ni dovoljena gradnja kakor tudi mnoge interesente, ki bi si radi sezidali hišo. Na to vprašanje je župan odgovoril, da je dežela po dolgem času dala privoljenje, da se lahko vnesejo nekateri popravki v regulacijski načrt, kar bo občinski svet v kratkem poklican odobriti. Svetovalec Škerk je vprašal župana če je res, da je občina že izdala gradbeno dovoljenje nekemu gospodu iz Trsta, ki namerava zgraditi vilo v bližini turistične ustanove v Sosljanu (pod cesto, ki pelje k morju). Na tem zemljišču se nahaja stopnišče, ki ga že desetletja uporabljajo domačini in turisti, kot krajšnico ki vodi k morju. Novi lastnik zemljišča namerava prehod zapreti, kar bi predstavljalo udarec za turistično dejavnost. Župan je priznal, da odgovarja resnici, kar je povedal svetovalec Škerk, in pripomnil, da se občina zavzema za preprečitev zapore navedenega prehoda.

Zatem se je pričela razprava o proračunu v katero so posegli tudi vsi prisotni svetovalci opozicije. Svetovalec Marušič se je pritožil, da v proračunu ni predvidenih zneskov za asfaltiranje občinskih cest, katerih je največ na slovenskem področju. Očital je odboru, da ni izpolnil obveznosti, ki jo je prevzel pred petimi leti z upravnim programom, ko je bilo občanom obljubljen, da bodo asfaltirane še preostale občinske ceste. Svetovalec Grgič se je dotaknil vprašanja športa. Za to vprašanje se občina premalo zanima, kar potrjuje tudi predvideni pičli znesek v proračunu. Pri tem je omenil, da so privatniki v Devinu uspeli dobiti kar 40 milijonov prispevka od CONI-ja za gradnjo naprav za balincanje medtem ko je občina dobila od dežele samo 10 milijonov prispevka za občinsko telovadnico. Predlagal je tudi naj se vnese v proračun postavka v znesku 1,5 milijona lir za sklad socialne solidarnosti, ki naj služi za eventualne nepriilike (pomoč poplavlencem, potresencem, stavkajočim). Svetovalec Slavec je izrazil željo, da bi vnesli v proračun še en milijon lir prispevka za gradnjo spomenika padlim partizanom, ki bo postavljen letos na nabrežinskem trgu. S tem predlogom se je strinjal tudi svetovalec Ziriš. Župan je odgovoril, da ni mogoče predvideti v proračunu drugih prispevkov za partizanski spomenik, ker ni še znano koliko bo ta stal, vsekakor pa je obljubil, da bo občina upoštevala predlog svetovalca Slavca v slučaju, da bi se izkazala potreba.

Na koncu razprave je svetovalec Albin Škerk, v imenu komunistične skupine, podal obširno glasovalno izjavo. Zelo kritično se je izrazil ne toliko proti proračunu kot takemu marčev na splošno proti petletnemu delovanju sedanje občinske uprave. Dejal je, da se ne strinja z upravičilom župana in

odbornika za finance Corberija, češ da so smatrali potrebno sestaviti le ožji proračun, da ne bi vsilili svoje volje bodočim upraviteljem. Komunisti so mnenja, da bi moral biti proračun čim popolnejši in zapopasti vse najnujnejše izdatke, kar bi nedvomno lahko samo zadovoljilo bodoče izvoljene upravitelje. V proračunu ni predvidenih zadostnih dohodkov za kar bi morala v večji meri skrbeti država. Razen gradnje telovadnice v Nabrežini, šolskih športnih naprav v Sempolaju in razširitve javne razsvetljave, proračun ne predvideva izdatkov za druga važnejša javna dela.

Svetovalec Škerk je očital upravi, da ni ničesar storila proti večletnemu upadanju dohodkov predvsem kar se tiče davka na trgovino in industrijo. Letos bo občina kasirala približno 30 milijonov lir manj, kot lansko leto, kar je do neke mere pripisati zakonu št. 918, ki ga je lani predlagala in odobrila demokrščanska vlada. Ta krivični zakon, proti kateremu so se komunistični poslanci odločno upirali, medtem ko je zelo prizadel vse krajevne uprave, je prihranil veleindustrijalcem stotine milijard lir.

Ker je to upadanje industrijskega davka bilo opažati že več let, predvsem s strani štivanske papirnice, je svetovalec Škerk predlagal naj bi občina zahtevala tozadevno preiskavo.

Kot poslanec je tov. Škerk obljubil, da se bo za zadevo zanimal.

V nadaljevanju svojega izvajanja je tov. Škerk pohvalil občinski od-

bor za nekatere pobude, ki jih je podvzel.

To pa še ni dovolj. Niso še izpolnjene obljube in obveznosti sprejete pred petimi leti v političnem in upravnem sporazumu, na katerem sloni sedanja občinska uprava. Svetovalec Škerk je nato očital občinskemu odboru, da se ni držal niti svojega političnega programa v odnosih do slovenske maršine. Pri tem je omenil, da niso bile zaščitene narodne značilnosti naselij. To se je dogajalo posebno v Sosljanu, kjer se je nadejvalo v novimi gradnjami in kamor se je pred kratkim naselilo naknadnih 100 tujerodnih družin; prav tako se je nadaljevalo v zapadnem delu občine z gradnjami velikih stanovanjskih hiš, kar prav gotovo zelo vpliva na narodnostni sestav tukajšnjega prebivalstva in obenem kviri naravne lepote teh krajev. Vseled politike raznarodovanja je domače prebivalstvo utrpelo v povojni dobi veliko škodo, od leta 1945 do danes je padlo slovensko prebivalstvo v občini od 90 odst. na manj kot polovico!

Nadalje je tov. Škerk očital upravi, da ni postavila dvojezičnih tabel na turističnem področju. Prav tako je kritiziral občinsko upravo, ker ni reagirala, ko je bil imenovan enajstčlanski upravni odbor turistične ustanove, v katerem ni niti en Slovenec, čeprav je 70 odstotkov turističnih obratov last Slovencev.

Iz vseh navedenih razlogov je tov. Škerk izjavil, da bodo komunisti

(Nadaljevanje na 4. strani)

Proslave 8. marca

Naše žene so proslavljale svoj vsakoletni praznik — 8 marec. Resnično ta praznik iz leta v leto dobiva večji pomen in odmev.

Pomembni prireditvi ob 3. marcu sta bili v Vižovljah — namenjena je bila ženam iz območja Vižovlje-Sesljan — in v Medji vasi. Na obeh prireditvah je bila velika udeležba. V Vižovljah sta govorila Zorka Legiša in poslanec Albin Škerk, v Medji vasi pa Ado Slavec.

Žene iz Sovodenj so se zbrale v gostilni «Pri Francetu», kjer so imele skupno večerjo. Prisotna je bila tudi delegacija tekstilnih delavk iz Podgore. Na tem srečanju so predvajali filmske posnetke, povzete med sindikalnimi boji v tekstilnih obratih.

Tudi v Gabrjah so žene proslavljale svoj praznik. Obiskale so jih tudi delavke iz Podgore. Tako v Gabrjah kot v Sovodnjah je govorila znana sindikalistka Marija Seličeva iz Gorice.

V soboto, 7. marca so žene in dekleta iz Jamelj proslavile svoj praznik. Organizirale so skupno večerjo in nato družabno srečanje. Za prijetno razpoloženje je skrbel tudi mladinski godbeni ansambel iz Samatorce.

Na prireditvi v Jamljah je prišla tudi delegacija delavk iz Sovodenj in Podgore. Spremljala jo je Marija Seličeva. Prisoten je bil tudi deželni svetovalec Dušan Lovriha.

Na prireditvi, ki je bila na sedežu prosvetnega društva v Lonjerju, so nastopili tudi šolski otroci, ki so pod vodstvom Vere Žerjalove zapeli nekaj pesmi. Na sporedu so bile tudi recitacije. O pomenu praznika sta govorila Breda Pahor in Radivoj Pečar.

V Trebčah je bila, kot običajno, razpoloženju.

natrana dvorana Ljudskega doma. Na prireditvi so nastopili šolski otroci, o pomenu 8. marca pa je govorila Nadja Pahor.

Zelo posrečena prireditev je bila v Prosvetnem domu v Bazovici. Na družabnem srečanju sta govorili Valerija Preslova in Nadja Pahor. Za veselejšje razpoloženje je poskrbel glasbeni trio.

Posebno prijetno je bilo na prazniku v Ricmanjih, kjer je nastopila tudi mladinska godba. Sodelovala je tudi folklorna skupina, ki jo sestavljajo najmlajši vaščani. Zaplesali so med drugim znani ljud-

Proslave 8. marca so bile tudi v mnogih drugih krajih. Žal, o vseh ne moremo poročati, ker nismo pravočasno prejeli poročil. Prosimo za razumevanje.

UREDNIŠTVO

ski ples «Stu l'di». Nastopila sta tudi domači moški zbor Slavec in priložnostni zbor dijakinj. O pomenu 8. marca sta govorili Slava Čebulec in Jole; Burlo.

Tudi na Opčinah je bila zelo lepa prireditev v počastitev dneva žena. Na sporedu je bila igra «Analfabet», ki jo je ponovila domača dramska skupina prosvetnega društva Tabor. Nastopil je tudi moški zbor, ki ga vodi Sveto Grgič. O pomenu 8. marca sta govorili Nadja Pahor in Pepka Sosič.

V Repnu je bilo tradicionalno srečanje žena v Križmanovi dvorani. Srečanje je potekalo v prijetnem razpoloženju.

1920 Petdesetletnica glasila v službi slovenskih delovnih ljudi 1970

Treba je zmagati

Objavljamo še en sestavek, ki ga je napisal tovariš Ivan Regent. Sestavek je povzet iz DELA z dne 9. decembra 1921. Sestavek smo nekoliko skrajšali. Nekateri avtorjeve ugotovitve, zlasti tiste, ki se tičejo italijanske stvarnosti, so tudi danes aktualne.

Sodeč po reakciji, ki je že poplavlila vso kapitalistično Evropo, bi se dalo sklepati, da buržoazija ne verjame več v absolutno moč «demokratičnih» institucij in da brezobzirno igra na svojo poslednjo karto.

Protiproletarska reakcija se je pričela na Madžarskem na način, ki je nam vsem v živem spominu. (Reakcija je premagala mlado madžarsko socialistično oblast in uveljavila Horthyjev režim fašističnega tipa. Op. uredn.) Horthyjeva vlada je pokazala proletariatu zelo jasno, da je bolje umreti v boju za osamosvojitve, kakor pustiti se premagati. Buržoazija ne pozna pardona. Kdor se ne ukloni njeni volji, njeni diktaturi, tega čakata le zapor in smrt. Madžarska je bila prva država, ki se je «ponosno» poživžgala na vse forme buržoazne «demokracije» in je odvzela proletariatu vsako pravico do državnih zadev. Proletariat je dobil samo en zakon, eno samo nalogo: ubogati!

Za Madžarsko je prišla (kraljevina) Jugoslavija. Ta je nastopila proti revolucionarnemu proletarskemu gibanju še z večjo energijo. Parlament je sklenil, da komunistični proletariat nima v dr-

žavi nobenih pravic. Razveljavil je mandate pravilno izvoljenih komunističnih poslancev, razpustil komunistično stranko in sindikalne organizacije ter prepovedal izhajanje komunističnega časopisja. S tem, da je razveljavil mandate komunističnih poslancev, je parlament sam dokazal, da so vse besede o demokraciji le brezpomembne fraze in da buržoazija pogazi takoj svoje «demokratične» ustanove, ako te ne služijo njenim namenom.

Danes je na vrsti Italija, da zada smrtni udarec demokratičnim institucijam. (Buržoazna reakcija je pripravljala pot fašističnemu režimu. Op. uredn.)

Tovariš Missiano je bil izvoljen v italijansko zbornico. Med vojno je dezertiral, ker mu njegovo protivojno prepričanje ni dovolilo, da bi se žrtvoval za stvar, proti kateri se je boril od svojih mladih let. Komunistično delavstvo v Turinu ga je izvolilo dvakrat za poslanca prav zato, ker je videlo v njem najčistejšega in pogumnega predstavnika delavskih protivojnih idealov. Drugi dezertarji v Italiji so bili pomiloščeni, Missiano pa je bil kaznovan na petletno ječo in buržoazna drhal bi mu sedaj rada prepovedala vstop v zbornico, v katero je bil pravilno izvoljen.

Ali ne pomeni tudi ta primer, da je vsa teorija meščanskega demokratizma odveč in da se poslužuje buržoazija svojih «demokratičnih» ustanov le toliko časa dokler ji pokorno služijo? Ako se prepove vstop v zbornico pravilno izvoljenemu poslancu,

Naslovna stran DELA z dne 9. decembra 1921, v katerem je bil objavljen tudi sestavek pod naslovom: «Treba je zmagati», ki smo ga ponatisnili v današnji številki. DELO je že leta 1921 postalo glasilo Komunistične stranke Italije

pomeni, da se odreka volivcem tega poslanca pravica do tajne volilne pravice, pomeni da nimajo ti volivci pravice voliti takih ljudi, ki so jim najbolj pogodu in ki predstavljajo njihove želje in cilje.

V Italiji smo imeli tudi primere, ki govorijo, da je tudi sodnijska podvržena vplivu nasilnega kapitalizma. Primeri so, da so žrtve vedno delavci, ubijalci pa sinovi bogatih in vplivnih staršev. Zato pa aretira in zapira oblast prijatelje in tovariše žrtev, dočim ostanejo razbojniki na svobodi.

V Turinu je bil proces proti fašistom, ki so po pomoti ubili uglednega industrijca. Med obtoženci je bil tudi sin nekega generala. Obtoženci so priznali, da so izvršili umor v... silobranu. Bili so oproščeni. V Turinu se je vršil tudi proces proti delavcem, ki so bili obdolženi, da so za časa zasedbe tovarn ubili nekega redarja. Delavci so vsi izjavili, da so nedolžni in sodišče ni imelo nobenih dokazov, ki bi pričali, da so obdolženci umor zares zakrivali. Toda to pot niso stali pred sodniki fašisti, marveč komunisti. In sodišče je brez doka-

zov obsodilo devet delavcev skupaj na 45 let ječe.

To je buržoazna justica.

Buržoazija bi si rada dopovedala, da je močna, dočim znaki te reakcije niso nič drugega nego znaki buržoazno - kapitalističnega razpadanja. Reakcija je zadnja bilka, ki se je hoče buržoazija oprijeti. Toda bilka ostane bilka, če se tudi imenuje reakcija. Na bilki pa ne more sloveti nobena družba, torej tudi ne buržoazna.

Za proletariat je ta reakcija zelo neprijetna reč. Ali prav zato, ker je boj med reakcijo in revolucijo boj med sedanostjo in bodočnostjo, ne dvomimo, da bo zmagal v tem boju proletariat, ako bo ostal zvest vrstam mednarodne komunistične organizacije, ki poznajo in hočejo samo eno: zmagati!

Treba je zmagati, to je vse. Treba je pokopati buržoazijo. Med reakcijo in v tem boju proti njej bomo kovali svoje sposobnosti. Ako hočemo bodočnost doseči, tedaj mora vsak izmed nas vedeti, da se je treba sedaj upreti reakciji z vsemi silami, da je treba v tem boju zmagati.

Za rešitev vprašanj slovenske manjšine so potrebni ustrezni zakonski ukrepi

Intervju o vsebini odgovora ministra Restiva poslancu A. Škerku in sen. P. Semi

Minister Restivo je odgovoril na vprašanje ki sta ga predložila poslanec A. Škerk in senator P. Sema v zvezi z zavrnitvijo prizivov naslovljenih občinskih davčni komisiji v Trstu. Priziva sta bila zavrnjena, ker sta bila napisana v slovenščini. Minister Restivo pravi, da so oblasti dolžne spoštovati določila posebnega statuta, priloženega spomenici o soglasju, ki — kot je znano — «dovoljuje državljanom jugoslovanske etnične skupine (na Tržaškem ozemlju) uporabo slovenskega jezika tudi v odnosih z upravnimi in sodnimi oblastmi».

Uredništvo našega lista je povabilo nekatere ugledne predstavnike političnega in kulturnega življenja, naj posredujejo našim bralcem svoje mnenje o tem vprašanju. Predložilo jim je naslednji vprašanja:

1. Kako ste ocenili zavrnitev prizivov napisanih v slovenščini in kako ocenjujete odgovor, ki ga je dal v imenu vlade minister Restivo poslancu Albinu Škerku in senatorju Paolu Semi?

2. Kaj bi, po Vašem mnenju, morala storiti vlada za uresničitev vsebine ministrovega odgovora in kaj bi morale storiti politične sile?

V številki z dne 27. februarja 1970 smo objavili odgovore, ki so jih poslali: Gorazd Vesel, predsednik SKGZ; Dr. Frane Tončič, predsednik društva Pravniki; Dr. Branko Agneletto, predsednik tržaške SDZ; Dušan Lovriha, župan v Dolini in deželni svetovalec KPI; Dr. Igor Gruden, podtajnik tržaške federacije PSI; Kiljan Ferluga, občinski odbornik v Miljah (KPI); Dr. Drago Legiša, župan občine Devin - Nabrežina (SS); Dušan Furlan, časnikar (KPI) in Vito Jercog, član vodstva tržaške federacije PSIUP.

V današnji številki objavlja mo odgovore, ki smo jih prejeli naknadno.

Vsem, ki so se odzvali našemu vabilu, se iskreno zahvaljujemo.

Dr. ZORKO HAREJ

Predsednik Sveta Slovenske skupnosti

Mislím, da sta davčni podkomisiji v Trstu zavrnili priziva v slovenščini zaradi ustaljene in neprekinjene prakse, na osnovi predvojnih zakonskih določb, ki traja dalje kljub čl. 5 Londonškega memoranduma.

Izjava ministra Restiva bo v vrsti izjav in prizadevanj na raznih nivojih lahko učinkovito vplivala na spremembo odnosov tukajšnjih upravnih in sodnih oblastev do Slovencev. Svojo polno veljavo pa bo imela šele, če se njena vsebina uresniči. Zato bi morala rimska vlada, katere glasnik je bil minister Restivo, ko je podal omenjeno izjavo, ubrati pravo pot in uporabiti najprimernejša sredstva, da se ta izjava, ki se sklicuje na Londonški memorandum, izvede tudi v praksi.

Politične sile naj bi zahtevale od vlade in od krajevnih oblastev, da začno v celoti izvajati Londonški sporazum, in poleg tega vplivale na Slovence, da brez strahu terjajo pravice, ki so jim po ustavi in memorandumu zagotovljene.

Minister Restivo je govoril o izvajanju memoranduma. Naše pravice pa slonijo tudi na ustavi in na nekaterih mednarodnih pogodbah, ki ne veljajo samo za tržaško ozemlje, temveč za vse Slovence v Italiji.

Dr. DRAGO STOKA

Deželni svetovalec (Slovenska skupnost)

Občinska davčna podkomisija je s svojim šovinističnim dejanjem povzročila pravzaprav le to, da imamo sedaj v rokah jasen odgovor predstavnika vlade in da so v tržaškem občinskem svetu vse demokratične sile obsodile ravnanje podkomisije in ga označile brez vsakršnih ovinov za kričečo diskriminacijo. Omenim naj pri tem prizadevanje Slovenske skupnosti v okviru pogajanj s strankami leve sredine za spoštovanje dvojezičnosti v odnosih s tržaško občino, tako je prišlo do uradnega tolmača in prevajalca za slovenščino, do dvojezičnih občinskih razglasov, do dvojezičnosti napisov itd.

Na vprašanje poslanca Škerka v parlamentu je notranji minister Restivo dejal, da mora biti slovenskemu prebivalstvu zagotovljeno izvajanje 5. člena londonškega sporazuma. Jasna izjava, ki pa žal utegne ostati zgolj nekaj formalnega, če ne bo italijanski parlament ratificiral memorandum (tako kot je to storil jugoslovanski parlament) in če se ne bomo Slovenci sami posluževali te pravice v odnosu z javnimi ustanovami in z oblastjo nasploh.

Rimska vlada mora čimprej predlagati memorandum v ratifikacijo parlamentu, ker je to edini mednarodni dokument, na katerega se lahko sklicujemo. Njegova normativna določila pa naj bi se s posebnim zakonom razte-

nilo tudi na goriško in videmsko pokrajino, da bomo končno vsi zamejski Slovenci zakonsko zaščiteni. Mislím, da se morajo v tem smislu angažirati vse demokratične stranke, vse slovenske organizacije ter seveda Ljubljana in Beograd.

ZORKA LEGISA

Odbornica občinske podporne ustanove Devin - Nabrežina (Clanica KPI)

1. Dejstvo, da je večina članov občinske davčne komisije v Trstu zavrnila dva priziva, ker sta bila napisana v slovenščini, je še en dokaz podpihovanja nestrpnosti, predvsem pa je izraz sovraštva proti Slovincem. Sovraštvo, danes, trideset let po končani vojni, gojijo le še ostanki fašizma.

2. V odgovoru poslancu Škerku v poslanski zbornici je minister Restivo »povabil« tržaško prefekturo, naj posreduje pri občinski davčni komisiji, »naj bi se v bodoče ne ponovilo...«. Vse premalo od strani vlade v Rimu! S tem v zvezi se postavlja vprašanje, do kdaj nam bodo delili drobtinice in do kdaj bomo Slovenci v Trstu igrali vlogo Pepelke?

Čeravno pozitiven, je odgovor ministra Restiva nezadosten, kajti za uresničitev pravic Slovencev bi vlada morala predvsem uveljaviti čl. 3 in 6 ustave ter čl. 5 priloge Memoranduma. To so členi, ki predvidevajo določene pravice slovenski etnični skupini (rabo slovenskega jezika v odnosih z upravnimi in sodnimi oblastmi).

Vsekakor bi bilo potrebno, da bi vlada v Rimu poslala svojo komisijo, ki naj bi ugotovila, ali Slovenci v tržaški občini imajo na razpolago ustrezne funkcionarje in uradnike, s katerimi lahko občujejo v svojem domačem jeziku, kakor je to omogočeno prebivalcem italijanske narodnosti.

V. O ljudskem športu, njegovih uspehih in težavah

Razgovor s podpredsednikom športnega društva Kras

Športno društvo Kras v Zgoniku spada med mlajša društva, saj je bilo ustanovljeno šele leta 1963, kljub temu pa se je že krepko uveljavilo. Srečali smo se s predstavnikom tega društva in mu zastavili naslednja vprašanja:

1. — Ali bi nam obrazložili vzroke, zaradi katerih ste se odločili za ustanovitev športnega društva, in nam objasnili tudi sedanje delovanje?

2. — Ste zadovoljni z dosedanjimi uspehi in ali menite, da boste dosegli še večje uspehe?

Moštvo športnega društva Kras leta 1969 v prvenstvu D lige

3. — Ali je umestno, da se slovenska športna društva poslužujejo tujih nogometašev?

4. — Menite da so upravičeni stroški za nakup tujih nogometašev?

5. — Kaj menite o sodelovanju med slov. športnimi in prosvetnimi društvi?

6. — Kakšni so, po vašem mnenju, odnosi med slovenskimi športnimi društvi in kaj menite o morebitni tesnejši povezavi med njimi?

Na navedena vprašanja je odgovoril podpredsednik športnega društva Dr. Stanislav Budin. Odgovori so naslednji:

1. — Športno društvo Kras smo ustanovili leta 1963 in šteje danes okrog 150 članov. Za športno društvo nastopata dve moški odbojkarški ekipi, članska in mladinska. Danes branijo društvene barve tudi dekleta, ki nastopajo na raznih turnirjih v ping pongu. Gojimo tudi šah in streljanje. Priredili bomo društveno tekmovanje v šahu in kasneje se bomo pomerili z drugimi društvi.

Po tem kratkem opisu delovanja društva bi rad prešel k jedru vprašanja. Športno društvo smo ustanovili zato, ker je bilo med mladino največ zanimanja za šport in tudi zato, da bi obdržali v domačem, zdravem, krogu čim več mladih ljudi. Odločili pa smo se za odbojko, ker zahteva ta športna panoga manj stroškov kot pa n.p.r. nogomet, in tudi zato da bi se izognili problemu tujih igravcev. Da pa smo lahko začeli in tudi nadaljevali v tej panogi smo nujno morali priti do igrišča. Igrišče smo zgradili s prostovoljnimi delom in s prostovoljnimi prispevki; nekaj denarja pa smo zaslužili sami.

2. — Glede na cilje, ki smo jih postavili, in to predvsem v vzgojnimi nameni in v narodno obrambnem duhu, lahko rečem, da smo popolnoma uspeli. Društvo je in bo ostalo slovensko. Ker je bil smisel ustanovitve društva, kakor sem prej omenil, obdržati mladino v domačem in zdravem krogu, je, logično, prešla na drugo mesto kvaliteta igre. Danes nastopa članska ekipa v D ligo in upati je, da ji bo uspelo priti v C ligo.

3. — Teh problemov naše društvo nima, ker se z nogometom ne bavi. Moje osebno mnenje pa je, da bi se morala slovenska športna društva, ki imajo nogometno ekipo, odpovedati tujim igravcem.

4. — Absolutno sem proti prekupčevanju z igravci in to posebno takrat, ko sklene kupčijo slovensko društvo.

5. — Sodelovanje med športnim društvom in prosvetnim društvom je, nedvomno, potrebno. Ze zaradi tega, ker je vas majhna, je razumljivo, da bomo srečali na športnem igrišču in v prosvetnih prostorih ljudi, ki istočasno gojijo športno in prosvetno dejavnost.

6. — Formalno so odnosi dobri, v resnici pa so šibki. Prepričan sem, da je potrebno tesnejše sodelovanje. Izgleda pa, da je to težko izvedljiva stvar. Sicer poskus je bil že storjen, toda vsa zadeva je ostala le na papirju.

BORIS GOMBAČ

IZJAVA SINDIKATA SLOVENSKE SOLE

Ker že toliko let šolske oblasti neupravičeno zavlačujejo ureditev službenega položaja slovenskih profesorjev in rešitev še mnogih bistvenih vprašanj slovenske šole ter tako kršijo ustavne določbe, določbe londonške spomenice in človeške pravice, je odbor sindikata povabil člane, naj izrazijo svoj protest ob otvoritvi seminarja.

Člani sindikata poudarjamo, da kot italijanski državljani in pripadniki slovenske narodne skupnosti imamo pravico, da za uresničitev svojih upravičenih zahtev uporabljamo vsa zakonita sredstva. Pripravljeni smo sprejeti, pomoč vsakogar, odločno pa odklanjamo vsakršne oviralne posege.

Revije primorskih pevskih zborov

Med glavne sklepe zadnjega občnega zbora Slovenske prosvetne zveze spada obveza za dostojno proslavljanje 25-letnice zmage narodno osvobodilnega boja. Zato gre mnogim pobudam v okviru ŠPZ same kot posebnim včlanjenim društvom še posebna skrb.

Kljub zmagi in porazu fašizma leta 1945 je moral preteči četrto stoletje, da smo primorski prosvetni delavci, ki živimo ob meji, prišli do skupne odločitve, da organiziramo prav letos skupne kulturne prireditve večjega obsega.

Naša pevska kultura in naši pevski zbori so v teh 25. letih ponesli svojo pesem vsepovsod. Prav zborovska pesem nam je pogosto nudila priložnost za večje razumevanje in sodelovanje tudi v našem ožjem kulturnem prostoru. Naši zbori so prepevali doma in v matični Sloveniji, zadnja leta pa se nekateri redno prijavljajo tudi na mednarodnih tekmovanjih v Gorici in celo v Arezzu. Pevskim zborom iz Slovenije sta odprta meja in dobri meddržavni odnosi, predvsem pa odlična kvaliteta zborov omogočila v Italiji vedno pogostejše in številnejše nastope, pa tudi uspehe. Zato je povsem naravno, da sta Zdru-

EDVIN SVAB

ZBORNIŠNE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE - SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE

KOPER 1. MARCA 1970
19.30. ur. v gledališču

TRST 14. MARCA 1970
19.30. ur. v gledališču

TRST 15. MARCA 1970
19.30. ur. v gledališču

POSTOJNA 22. III. 1970
19.30. ur. v gledališču

PRIMORSKA POJE

V KULTURNEM DOMU V TRSTU

V soboto, 14. marca ob 20.30 nastopijo naslednji zbori:

MLADINSKI ZBOR GM — Trst, Opčine
FANTJE IZPOD GRMADE
MOSKI ZBOR PD MIREN — Miren
DEKLISKI ZBOR GM — Nabrežina
MOSKI ZBOR LIPA — Bazovica
MOSKI ZBOR PETER JEREB — Cerkno
MOSKI ZBOR SPD TABOR — Opčine
MESANI ZBOR PD SVOBODA — Izola

MOSKI ZBOR — Postojna
MOSKI ZBOR SREČKO KOŠOVEL — Ajdovščina

V nedeljo, 15. marca ob 17. uri nastopijo naslednji zbori:

MLADINSKI ZBOR KRASKI SLAVCEK — Nabrežina
MESANI ZBOR SIMON GREGORČIČ — Orehek
MESANI ZBOR VENCEK — Dutovlje
PIVSKI NONET — Pivka
MESANI ZBOR SLOVENEK — Boršt
MLADINSKI ZBOR STUĐENO — Postojna
MOSKI ZBOR IDARJA — Benečija
MOSKI ZBOR IVAN CANKAR — Trst
MOSKI ZBOR IGO GRUDEN Nabrežina
MOSKI ZBOR VENCEK — Dutovlje
MOSKI ZBOR PD FRANC ZGONIK — Branik
MESANI ZBOR FRANCE PREŠEREN — Boljanec
GORISKI OKTET — Nova Gorica
MOSKI ZBOR JADRAN — Vrtojba

Vstopnina 500 lir, pevci in dijaki 300. Prodaja in rezervacije vstopnic na sedežu SPZ, Ul. Geppa 9, telef. 31-119.

Vsederžavna konferenca KPI o vprašanjih kmetijstva

V okviru splošnih prizadevanj in organizirane dejavnosti italijanskih naprednih sil za novo gospodarsko politiko v državi, za novo vrsto razvoja, za politiko dejanske demokracije načrtovanja, se bo vršila v Bariju od 20. do 22. tega meseca druga vsederžavna kmetijska konferenca, ki jo organizira KPI.

Veliki in zmagoviti boji italijanskih delavcev za delovne pogodbe in način kako so ti boji potekali, občutno povečana teža delavskega razreda v političnem življenju, napredovanje v prizadevanjih za sindikalno enotnost, narekujejo neodložljivo nujnost, da se najde pozitiven izhod iz socialne in politične krize, ki je sedaj v teku, potom odločne preusmeritve političnega vodstva dežele.

Ustrezne reforme so nujne tudi v kmetijstvu, katero se zaradi sedanje ureditve, nahaja v stalni hudi krizi, ki se je po njegovi priložnosti k Enotni gospodarski skupnosti, še bolj poglabila. O tem jasno govori naraščajoče nezadovoljstvo delovnih kmetov, kateri so vsled nepopolne valorizacije vseh materialnih in človeških zmogljivosti, primorani množično zapuščati podeželje in se zatekati v industrijske predele dežele ali celo v tujino. Razen tega je sedanje stanje v kmetijstvu tudi stalen vir inflacijske napetosti in potemtakem naraščajoče draginje, ki grozi spraviti v noč vse poviške plače, ki si jih je delavski razred priboril lansko jesen. V tem se nazorno vidi primer tesne povezanosti med problemi delavcev in kmetov.

Vsederžavna kmetijska konferenca KPI bo morala torej nujno obnavati smernice bojev za obnovitev kmetijstva kot sestavnega dela splošnega boja za novo obliko gospodarskega razvoja v državi in za razširitev demokracije. V luči odnosov med razvojem kmetijstva, vsega gospodarstva in demokracije bo na kmetijski konferenci postavil specifične probleme naših delovnih kmetov tudi zastopnik tržaške federacije KPI.

Problem razlastitev. Ta problem, ki že vsa povojna leta zadaja našemu kmetijstvu in slovenski narodnosti skupnosti težke udarce, je še vedno zelo pereč, zlasti sprčo novih napovedanih razlastitev v dolinski in tržaški občini, ki se izvaja še na podlagi zakona iz leta 1865; ki upošteva kmečko posestvo le kot zemljiško posest, ne pa kot dobrino, potrebno za proizvodno gospodarjenje kmeta, bistvenega dejavnika v sodobni družbi. Pod krinko »časne zasledbe« zavlačujejo razlaševalci iz leta v leto izplačevanje že itak krivične odškodnine, ki v večini slučajev ne odgovarja niti tržni vrednosti dotičnega zemljišča. Tudi v tem oziru smo daleč od dejanske enakopravnosti med razlašencem in razlaševalcem.

Problem kmečke bolniške blagajne. Naši delovni kmetje so še vedno prikrajšani demokratičnega upravljanja vzajemne bolniške blagajne, ki se že več kot 10 let nahaja pod komisarsko upravo, čeprav predvideva državni zakon, da mora ta prenehati najkasneje po šestih mesecih. Ta naša zastopljena v odnosu do pridobitev italijanskega delovnega kmeta nas mora še bolj spodbujati k boju za reformo celotnega sistema bolniških blagajn z uvedbo enotne državne zdravniške oskrbe za vse delovne ljudi in mesta in podeželja.

Na polju socialnega zavarovanja zahtevajo delovni kmetje rešitev še cele vrste drugih problemov, kot so zvišanje družinskih dokladov za otroke, zvišanje pokojnin na 25.000 lir mesečno z istočasnim znižanjem pokojninske starosti na 60 let za moške in na 55 let za ženske.

K specifičnim problemom naših delovnih kmetov spadajo še nujno vprašanje postavitev ustreznega od-

borništva za kmetijstvo pri tržaški občinski upravi, vprašanje slovenske strokovne kmetijske šole, vprašanje dobave vode po znižani ceni za kmetijske potrebe itd.

Obnovev gospodarskih in družbenih struktur v kmetijstvu zahteva skupno prizadevanje vseh prizadetih družbenih sil, ki delujejo na tem področju. V to svrhu je nastalo lani močno vsederžavno gibanje za področne konference, namen katerih je proučiti vse možnosti popolne valorizacije kmetijstva in upoštevanja volje kmeta v tesni povezavi z ostalimi gospodarskimi dejavnostmi področja. Takšne konference se morajo vršiti tudi pri nas ob sodelovanju delavcev in kmetov in z najširšo udeležbo vseh sindikalnih in strokovnih organizacij združenih ustanov, vseh levičarskih političnih sil, izvoljenih organov in predstavnikov, Ustanove za razvoj kmetijstva, kmetijskih strokovnjakov, urbanistov itd. Enotni odbori, izvoljeni na teh področnih konferencah, bodo morali sestaviti podroben program dejavnosti za spremembe gospodarskih in socialnih struktur na podeželju v demokratičnem smislu.

Delovni kmetje, ki še vedno plačujejo najvišji davek za sedanjo obliko gospodarskega in socialnega razvoja, ki ga deželni narekujejo monopoli, nočejo več biti zapostavljeni državljani; njihovo mesto in njihova politična teža v sodobni družbi morata ustrezati njihovi naraščajoči moči in enotnosti.

Inž. MILOŠ KODRIČ

SLOVENSKO GLEDALIŠČE
KULTURNI DOM V TRSTU

V sredo 18. marca ob 16. uri

Pavel Golia

SNEGULJČICA

Mladinska igra v osmih slikah
(Premiera)

V petek 20. marca ob 16.

uri ponovitev

V ZUPNIJSKA DVORANA
V STANDREŽU

V četrtek 19. marca ob 20. uri

Jaka Štoka

MOČ UNIFORME

Burka s petjem v treh dejanjih

Na občnem zboru Kmečke zveze v Trstu

Na nekaj so pozabili

V nedeljo 1. marca je bil v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu JUBILEJNI OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE.

Za predsednika občnega zбора je bil poklican prvi predsednik Kmečke zveze Andrej Kriščak.

Predsednik se je v svojem kratkem nagovoru spomnil ustanovitve te organizacije in povabil navzoče, naj počastijo spomin preminulih.

Tudi v poročilih predsedništva in tajništva je bil poudarek na »dvaletni borbi te organizacije«. V predsedniškem poročilu je med drugim rečeno, »da je bila KMEČKA ZVEZA vedno in edina zagovornica naših kmetov in krajevne kmetijstva«.

Ni moj namen dajati ocene o občnem zboru, ali so bili problemi

do leta 1950. Zaradi potrebe in ker ustroj sindikata ni povsem ustrezal obstoječim potrebam, je bila prav na pobudo Enotnih sindikatov ustanovljena Zveza malih posestnikov, katero je, tako kot prej Kmečki sindikat, vodil Mario Grbec, ki ne pripada nobeni politični stranki. Zaradi političnih razmer, ki so kasneje nastale, je bila ustanovljena Kmečka zveza, katero je vodil pokojni tov. Kosmina.

Kaj se je potem zgodilo je vsem znano. Delovali sta dve kmečki organizaciji. Praktično sta obe organizaciji imeli isti program in iste cilje. (Tu nočem govoriti o tretji organizaciji, ki je pri naših kmetih tuja.)

Ko so se politične razmere spremenile ter se izboljšale, je prišlo do sporazuma med obema organi-

Predsedstvo Kmečkega sindikata. Slika je bila posneta ob priliki ustanovitve omenjenega sindikata leta 1945. Na sliki so: Mario Grbec, Just Grmek, Škerjančeva, Križman Skrk, Tence, Škerlj, Gruden, Anton Mlič, Svab, Franc Kodrič in drugi

kmetov dobro analizirani in koliko kmetov se je udeležilo razprave.

Poudariti hočem, da so v zvezi z vsem tem, določeni pomisleki.

Po osvoboditvi leta 1945 — za katero so dali kmetje ogromen delež — je bil ustanovljen v okviru Enotnih sindikatov tudi Kmečki sindikat. Ta sindikat se je zavzemal za reševanje najrazličnejših problemov. Med drugim se je zavzemal za reševanje problemov, ki so nastali zaradi škode, katero je povzročala zavezniška vojska, dalje za reševanje zadev v zvezi z razlašanjem, pa tudi za reševanje problema dovoljenj za tržnico, za žganjekuho itd.

Torej ni res, da je bila praznina

zacija. Izkazalo se je, da ni razloga, zaradi katerega naj bi obstajali dve ločeni strokovni organizaciji z enakim programom in enakimi cilji. Pred dvema letoma je bil sklican ustanovni občni zbor. Na tem občnem zboru je bila ustanovljena nova enotna kmečka organizacija.

Nova organizacija, ki je izšla iz omenjenega kongresa se imenuje tako kot ena od prejšnjih organizacij. A to je stvar zase. Vsakomur je dobro znano, da je nova Kmečka zveza sestavljena iz dveh prejšnjih organizacij, t.j. iz bivše Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov.

Če se je letos hotelo proslavljati kakšen »jubilej«, potem bi se moralo proslavljati 25-letnico ustanovitve prvega po zadnji vojni ustanovljenega Kmečkega sindikata.

Dejstvo, da je vodstvo lanišnje Kmečke zveze organiziralo jubilejni občni zbor ter proslavljalo 20-letnico samo ene organizacije in se spomilo samo ustanoviteljev iste, je skrajno nekorektno.

Ali meni vodstvo Kmečke zveze, da s podobnimi dejanji utrjuje bratstvo med pripadniki bivše Zveze malih posestnikov in bivše Kmečke zveze?

Svetoval bi vodstvu sedanje Kmečke zveze, da vpraša člane bivše Zveze malih posestnikov, in vsakogar, ki je v povojnih letih kaj napravil v korist naših kmetov, kaj menijo o tem.

ALOJZ MARKOVIČ - ZVONKO

Nadaljevanje

Ni slučaj

je poudaril Cuffaro, da je bil nacionalizem premagan. Če danes ni več mogoče govoriti kot v preteklosti, se je treba zahvaliti samo delavcem, ki so odločno postavili vprašanje pravic slovenske narodne skupnosti, ki so se borili proti fašistični in nacionalistični sodrgi, ko je bilo treba zavrniti kriminalni napad proti slovenski narodni manjšini. Ob zaključku je svetovalec Cuffaro poudaril, da se komunisti zavedajo, da danes obstajajo sile, ki lahko zaživijo do iskrajnosti pod-

ročje nacionalizma in šovinizma toda ne za povzdignoti druge nacionalizme in šovinizme, marve zato, da se povzdignejo vrednoti internacionalizma, miru in omkanega sožitja, vrednote spoštovanja pravic in ustave.

To je bilo treba poudariti odgovor na vaš poseg, ki bi bil vreden tudi drugega, ostrejšega odgovora, ki pa ga ne nameravam dati, dr. Dolhar, prav zato ker nočem se spuščati na raven na katero ste vi morda zaradi pomanjkanja politične prizadevnosti, danes zašli.»

Nabrežina

glasovali proti predlaganemu proračunu.

Predno je Škerk zaključil svoj govor, je opozoril župana in odbor, da za proračun ne bodo prejeli zadostnega števila glasov, to je najmanj 11, kot predvideva zakon. Po odgovoru župana in odbornikov za finance, da za odobritev proračuna zadostuje 10 glasov (in ne absolutna večina, t.j. najmanj 11) in po kratkem zaključnem govoru župana se je vršilo glasovanje. Izid glasovanja: deset svetovalcev je volilo za proračun, štirje od opozicije so glasovali proti.

Mnenja smo, da pomeni izid glasovanja poraz za občinsko upravo. Temu bi se bila morala, izogniti z odločitvijo glasovanja na drugo sejo. Ker to ni bilo storjeno mislimo, da bi morala uprava vsled poraza odstopiti.

Pevski zbori

ženje pevskih zborov Primorske in Slovenske prosvetna zveza ocenili sedanje možnosti in priredili v veliko zadoščenje zborov samih in vseh ljubiteljev zborovskega petja široko zasnovano revijo primorskih zborov, ki bo v petih koncertih vrstila pred nami 50 pevskih zborov pod skupnim naslovom »Primorska poje«.

Pravilnost in utemeljenost organizacije tako obsežne revije bomo pokazali z našo številno prisotnostjo tako na sobotni reviji ob 20.30 kot naslednji dan ob 17. uri. Polna dvorana Kulturnega doma bo v največje zadoščenje nastopajočim pevcem. Dober obisk bo poleg moralne tudi materialna podpora našega občinstva.

Svečanost v Lonjerju

ANPI — sekcija Lonjer - Kati nara bo v nedeljo dne 22. t. m. ob 15 uri pred spomenikom padlih junakov v borbi za narodne pravice in socialne napredek človeštva priredila proslavo ob 25. obletnici obkolitve vasi in napada na partizanski bunker.

Nastopil bo tudi pevski zbor »Primorec« iz Trebč

Odbor

Sožalje

Prosvetno društvo Jezero izražajočemu Jožetu, Evgenju in Ladotu Gergoletu članom pevskega zbora, iskreno sožalje ob smrti njihovega očeta Andreja. Sožalju se pridružuje tudi DELO.

V počastitev spomina pokojne Pepe Bajc daruje tov. Emil Furlan iz Sklednja 1.000 za Delo in 1.000 lir za prosvetno društvo Škedenj.

DELO
glasilo KPI za slovensko
narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12